

465
39

J. J. KRASZEWSKI.

WYBÓR PISM.

ODDZIAŁ IX.
ZARYSY SPOŁECZNE
poprzedzone wstępem krytycznym

PRZEZ

Piotra Chmielowskiego.

WARSZAWA:
Własność, nakład i druk S. Lewentala.
Nowy-Świat 41.
1894.

A

BIBLIOTEKA
NAJCELNIEJSZYCH UTWORÓW
LITERATURY EUROPEJSKIEJ.

LITERATURA POLSKA.

WARSZAWA.

WŁASNOŚĆ, NAKŁAD I DRUK S. LEWENTALA.

Nowy-Świat № 41.

—
1893.

A

J. J. KRASZEWSKI.

WYBÓR PISM.

ODDZIAŁ IX.

ZARYSY SPOŁECZNE

poprzedzone wstępem krytycznym

PRZEZ

Piotra Chmielowskiego.

WARSZAWA.

WŁASNOŚĆ, NAKŁAD I DRUK S. LEWENTALA.

Nowy-Świat № 41.

1894.

WSTĘP.

(Poglądy społeczne Kraszewskiego).

Ani studjami swemi, ani potrzebami życia codziennego, nie był Kraszewski przez czas długi zmuszonym do zajmowania się ekonomią polityczną, lub kwestyą ustroju społecznego. A i wówczas nawet, gdy wzięwszy udział w publicystyce czyto jako współpracownik, czy téż jako redaktor, zaczął się zagadnieniami tego rodzaju zajmować, robił to w sposób przygodny, nie systematyczny, zajęty będąc właściwym sobie rodzajem twórczości, w którym celował.

Jak prawie każdy z nas, miał i Kraszewski, opuszczając szkoły, pewien zasób wyobrażeń i pojęć o społeczeństwie, pochodzących ze źródeł bardzo rozmaitych, nie jednakićj wartości. Jedne wyniósł jeszcze z domu, inne przyjął od nauczycieli, inne wyczytał w książkach, inne posłyszał od kolegów, inne znów bez wiedzy niemal przyswoił sobie z otaczającej atmosfery duchowej. Pojęcia te były luźne, czasami sprzeczne z sobą, a w każdym razie nie związane żadną myślą jednolitą, nie wypływające z siebie konsekwentnie. A że umysł Kraszewskiego nie był filozoficznym, więc chociaż doświadczenie długoletnie wzbogacało jego skarbiec, nie zaprowadzało w nim wszakże systematycznego ładu, pozwalając, stosownie do okoliczności, przemagać téj lub owéj zasadzie uporządkowania poglądów.

Przytém, jeżeli weźmiemy pod uwagę nadzwyczajną wrażliwość Kraszewskiego na wpływy zewnętrzne, oraz mnogość i różnorodność tych wpływów w ciągu bardzo długiego zawodu pisarskiego, to nie zdziwi nas znaczna niejednorodność i chwiejność, jaką znajdujemy w opiniach wielkiego powieściopisarza, wypowiedianych w ciągu tego zawodu, zarówno o zasadniczych jak i o podrzędnych sprawach i zagadnieniach społecznych. Kto bowiem nie dąży stale